

Še je čas

Slovenci na avstrijskem Koroškem so nadvse uspešno izvedli volitve članov glavnega vodstva Narodnega sveta in tako pogumno ter odločno stopili na pot združevanja sil na političnem področju. Volitev se je udeležilo skoraj pet tisoč upravičencev. Toliške udeležbe niso pričakovale niti največji optimisti.

Slovenska narodna skupnost na Koroškem je na teh volitvah dobila legitimno predstavništvo, postala subjekt in torej povsem zakonit sogovornik vseh političnih in družbenih sil v deželi in državi. Na dlani je, da vse to na stežaj odpira pot izvolitvi zastopništva koroških Slovencev v deželni zbor, s čimer jim bo končno omogočeno, da bodo lahko sodelovali pri oblikovanju osnovnih smernic nadaljnjega razvoja lastne narodnostne skupnosti in tudi vsega prebivalstva na Koroškem.

Če v tem pogledu primerjamo trenutno stanje znotraj naše slovenske manjšine v deželi Furlaniji Julijski krajini z dejanskostjo na Koroškem, moramo priznati, da med obema takorekoč zija globok prepad.

Prizadevanja na področju združevanja naših manjšinskih sil do zdaj niso obrodila zaželenih sadov. Vse je ostalo na ravni občasnih srečanj predstavnikov »posameznih komponent«, kar dejansko omogoča nasprotnikom, da nadaljujejo s politiko »divide et impera« (deli in vladaj!).

Kar nas mora naravnost osupniti, pa je neprijazno in včasih celo sovražno stališče, ki ga velika večina »komponent« naše manjšine, zavzema do vprašanja zajamčenega zastopstva slovenske narodnostne skupnosti v deželnih in vsedržavnih zakonodajnih ter upravnih telesih (deželni svet, parlament, pokrajine, občine). Takšno stališče so namreč pred nekaj dnevi javno zavzemale na okrogli mizi po TV Koper-Capodistria (v italijanskem jeziku) Budin za Demokratično stranko levice, Lipovec za Stranko komunistične prenovne in Pavšič za bivše socialiste (PSI).

Italijanski demokrat, ki je to oddajo gledal oziroma poslušal, je v našem uredništvu izjavil, da

DRAGO LEGIŠA ■■■►

Temeljni nerešeni problemi slovenske manjšine v Italiji

Slovenci v Italiji še vedno nimamo urejenega niti temeljnega pravnega statusa in ne uživamo primerne zaščite svojih osnovnih narodnostnih pravic, kakršno bi nam morala Italija zagotoviti v skladu s 6. členom lastne ustave, pa tudi v skladu s svojimi mednarodnimi obvezami. Naša temeljna zahteva slej ko prej ostaja pravičen globalni zaščitni zakon, za kar so najpomembnejše politične in družbene organizacije naše skupnosti pred dvema letoma izdelale skupen predlog. Le-ta v zakonodajni dobi, žal, še ni bil skupno vložen v parlamentu. Zaradi neurejenega statusa naša narodnostna skupnost trpi negativne posledice na vseh področjih, od šolskega pa tja do gospodarskega in urbanističnega. Kar zadeva šolstvo, naj omenimo, da je ministrstvo pred nedavnim izdalo odlok o pridružitvi dveh nižjih srednjih šol v tržaški občini k drugim dvema (kar pomeni njuno ukinitve) ter o združitvi treh višjih srednjih šol v Gorici (kar pomeni izgubo njihove identitete), medtem ko ostaja odprto vprašanje priznanja dvojezične šole v Špetru Slovenov ter poddržavljenja Glasbene matice in Glasbene šole Ěmila Komela. V zadnjih časih so mnoge naše ustanove zaradi nezadostnega in negotovega

javnega financiranja na robu preživetja. Med temeljnimi odprtimi problemi pa velja posebej opozoriti na problem zastopanosti naše manjšine v izvoljenih telesih, ki je tudi zaradi nove večinske volilne zakonodaje hudo ogrožena. Trenutno je ta problem posebno v ospredju v deželni svet Furlanije-Julijske krajine, ki se pripravlja na novo spremembo volilne zakonodaje. SSK se zavzema za zajamčeno minimalno zastopstvo. Med pozitivnimi premiki pa velja omeniti predvsem nedavno uvedbo poskusnih televizijskih oddaj RAI v slovenščini.

POTREBNA BOLJŠA ORGANIZIRANOST MANJŠINE

SSK meni, da je enega izmed glavnih vzrokov za sedanjí nezavidljivi položaj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji treba iskati v njej sami, zlasti v njeni dosedanji politični nenotnosti oziroma razkosanosti, bodisi na »geografski« kot na ideološki ravni. To potrjuje primerjava s Francozi v Dolini Aosti in z Nemci na Južnem Tirolskem. Očitno gre tu za zapleten položaj, ki je rezultat dolge zgodovine. Po padcu Berlinskega zidu, po demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije, po globokih spremem-

bah v italijanskem političnem življenju, pa tudi spričo novega in predvsem bolj naklonjenega gledanja na manjšine v evropskem in še širšem prostoru, se marsikaj spreminja na boljše tudi pri Slovencih v Italiji. Razlike v narodni zavednosti med Trstom, Gorico in Vidmom se manjšajo, ideološke razlike se blažijo. V tem kontekstu je SSK sprožila pobudo za osnovanje novega skupnega predstavništva Slovencev v Italiji s široko demokratično legitimacijo, ki bi se lahko imenovalo Narodni svet Slovencev v Italiji. Tudi zaradi prevlade parcialnih in kratkovidnih interesov pobuda ni uspela. SSK ne namerava odnehati z zasledovanjem demokratične enotnosti, ki naj spoštuje tudi raznolikost manjšine, saj je tudi sama nastala kot narodna in notranje ideološko razvejana stranka, da bi združevala po možnosti vse Slovence v Italiji.

SLOVENSKA MANJŠINA IN POLITIČNE RAZMERE V ITALIJI

Za uspešno razreševanje odprtih vprašanj Slovencev v Italiji je potrebno usklajeno in učinkovito nastopanje in delovanje na krajevni, vsedržavni in mednarodni ravni.

■■■■►

Referendum v nedeljo, 11.6.1995

nasveti SSK

1. - RUMENA GLASOVNICA - Če glasujemo DA, smo za odpravo dosedanjih omejitev glede ustanavljanja sindikalnih predstavništev v podjetjih.	PROSTO
2. - SVETLO RUMENA GLASOVNICA - Tudi tu gre za sindikalna predstavništva in za le delno sprostitev določil o njihovem ustanavljanju.	PROSTO
3. - SIVA GLASOVNICA - Gre za vprašanje sindikalnih predstavništev v javnem sektorju.	PROSTO
4. - RDEČA GLASOVNICA - Če glasujemo DA, pomeni, da smo proti temu, da vsedržavni protimafijski pravdnik lahko odreja nekakšno konfinacijo za ljudi, ki so osumljeni pripadnosti mafiji, v krajih, ki so oddaljeni od njihovega bivališča, torej zlasti na severu, tudi v naših krajih.	DA
5. - ORANŽNA GLASOVNICA - Gre za delno privatizacijo javne radiotelevizijske družbe RAI, kar pa je za manjšine lahko nevarno, saj smo še z javno službo šele po 20 letih dosegli delno izpolnitev zakona o slovenski televiziji.	NE
6. - ROZA GLASOVNICA - Če glasujemo DA, se izrečemo za odpravo pristojnosti, ki jih imajo občine glede urejanja distribucijske mreže trgovin in izdajanja obrtnih dovoljenj.	PROSTO
7. - SVETLO ZELENA GLASOVNICA - Če glasujemo DA, smo za odpravo dosedanje možnosti, da se kar na plači odtržejo prispevki za sindikat.	PROSTO
8. - MODRA GLASOVNICA - Če glasujemo DA, smo za še hujši večinski volilni sistem za občinske volitve, torej za odpravo možnosti balotaže za izvolitev župana. Naša dežela je v okviru svojih pristojnosti šla nasprotno pot, saj je raztegnila možnost balotaže tudi na manjše občine (drugod po Italiji to velja le za občine z več kot 15.000 prebivalci), kar se nam zdi pametno.	NE
9. - VIJOLIČASTA GLASOVNICA - Če glasujemo DA, smo za sprostitev urnikov trgovin.	PROSTO
10. - TEMNO ZELENA GLASOVNICA - Če glasujemo DA, se izrečemo za to, da lahko ima posameznik ali družba največ eno vsedržavno televizijsko omrežje, ne pa, kot se dogaja zdaj, da ima zasebnik, kot je Berlusconi, ki je šel tudi v politiko, pravi TV monopol.	DA
11. - RJAVA GLASOVNICA - Če glasujemo DA, se izrečemo proti dosedanjemu prekinjanju filmov, gledaliških, glasbenih in drugih del po televiziji z reklamnimi vložki.	DA
12. - SINJA GLASOVNICA - Če glasujemo DA, se izrečemo proti dosedanjemu kopičenju televizijske reklame, in torej gospodarske moči, pri enih in istih reklamnih podjetjih.	DA

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 8. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zdravje je v naših rokah (Helena Bizjak); 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Tatjana Rojc: »Nemirne stopinje skozi srce«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale; Dvignjena zavesa; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližjega vzhoda.

■ PETEK, 9. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturne diagonale; Dvignjena zavesa; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Tatjana Rojc: »Nemirne stopinje skozi srce«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Potovanje v otroški svet« (Jelena Stefančič); 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 10. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.15 Filmi na ekranih; 10.00 Poročila; 11.30 Iz Dopisnic z najbližjega vzhoda; 12.00 Krajevne stvarnosti: Ta rozajanski glas (oddaja iz Režije); 12.45 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 Tu 362875. Z vami kramlja Sergej Verč; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Mala scena. Janez Povše: »Srce brez potnega lista«.

■ NEDELJA, 11. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Na lovu za tihotapci« (Enid Blyton); 10.30 Veselo po domače; 11.00 Čakole na placu; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Primorski obzorik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Janez Povše: »Srce brez potnega lista«; 15.00 Krajevne stvarnosti; 17.30 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 12. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: »Dr. Dorče Sardoč«; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Tatjana Rojc: »Nemirne stopinje skozi srce«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček; 15.00 Iz življenja mladostnika (Tanja Colja); 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Znanstvene raziskave; 18.45 Čakole na placu.

■ TOREK, 13. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Čemu toliko junaštva; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Tatjana Rojc: »Nemirne stopinje skozi srce«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Luigi Pirandello: Črno ogrinjalo.

■ SREDA, 14. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Primorski obzorik; 9.10 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Tatjana Rojc: »Nemirne stopinje skozi srce«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Rosa L.« - Kronika o neki revolucijonarki (Jože Babič); 18.30 Made in Italy.

Temeljni nerešeni problemi slovenske manjšine v Italiji

Razmere na krajevni ravni so danes dokaj ugodne, na splošno boljše kot v preteklosti. Posebno pozitivno oceno zasluži tržaška občinska uprava pod vodstvom župana Illyja, s katero je prišlo do pravega preokreta v odnosih do slovenske manjšine, pa tudi do Slovenije. Razveseljiva je tudi nedavna uveljavitev slovenskih ali do Slovencev odprtih sil na krajevnih volitvah z dne 23. aprila 1995 skorajda povsod tam, kjer živimo Slovenci na Tržaškem, Goriškem in Videmskem. Mogoče največjo črno liso danes na krajevni ravni predstavlja goriška občinska uprava, ki je v rokah predstavnikov Nacionalnega zavezništva in gibanja Forza Italia.

Deželna uprava Furlanije-Juljske krajine ta hip vodijo sredinske stranke s Severno ligo in Ljudsko stranko na čelu. Do Slovencev se ni kaj posebno izkazala ne v pozitivnem ne v negativnem smislu. Gre vsekakor za šibko vodstvo.

Tudi na vsedrjavni ravni so se razmere z vidika slovenske manjšine čisto v zadnjih časih izboljšale, še zlasti po uspehu levosredinskih sil na nedavnih krajevnih volitvah. Na te se se tudi opira sedanja Dinijeva vlada, ki se je sicer rodila kot prehodna in šibka, a ki je kar presenetila s svojo življenjskosti, tako da se datum že večkrat napovedanih predčasni vsedrjavni volitev stalno odmika.

Za rešitev odprtih vprašanj slovenske manjšine je nujno najprej z njimi seznaniti italijansko javnost in še zlasti merodajne politične kroge na vseh ravneh, kakor je seveda tudi treba pridobiti zaveznike. SSK je v zadnjih časih izvedla več »informativskih akcij«, kot je bila oktobra lani izročitev vsem parlamentarcem posebne spomenice ob 40-letnici Londonskega memoranduma. Kar zadeva zaveznike, pa SSK posebno tesno sodeluje s strankami Union Valdotaie, Sudtiroler Volkspartei in Partito autonomista trentino tirolese, s katerimi je 18. novembra lani sklenila poseben sporazum. SSK poleg tega tesno sodeluje s strankami leve sredine, ki se ta čas prepoznavajo v kandidaturi Romana Prodija za novega predsednika vlade po vsedrjavni volitvah. S temi strankami smo tudi v nekaterih upravnih koalicijah. Na podobnih stališčih je večina Slovencev v Italiji, kar bi spet lahko nekaj prispevalo k medsebojnemu političnemu zblizanju in združevanju.

ITALIJA-SLOVENIJA

Za ugodno reševanje odprtih vprašanj slovenske manjšine v Italiji pa je zelo pomembno tudi delovanje na mednarodni ravni. Seveda je tu treba najprej in predvsem omeniti odnose med Italijo in Slovenijo. Samo po sebi umevno je, da je v interesu

slovenske manjšine, da so ti odnosi čim boljši in čim bolj razvejani, kajpak na enakopravni osnovi. Zato Slovenci v Italiji želimo biti z njimi redno seznanjeni in v njih aktivno soudeleženi. Še zlasti pa je nujno, da je predstavništvo Slovencev v Italiji seznanjeno z morebitnimi dogovori med državami, ki bi neposredno zadevali manjšino, in da ima tudi možnost povedati svoje mnenje o njih oz. pri njih soodločati.

SSK se ni nikoli natančneje opredelila do problema nepremičnin istrskih optantov, ker meni oz. ve, da ni za to pristojna. Vsekakor pa se SSK ne strinja z vzporejanjem tega vprašanja z vprašanjem zaščite slovenske manjšine v Italiji, kot se večkrat opaža zlasti na italijanski strani. Kvečjemu bi vprašanje nepremičnin istrskih optantov lahko vzporejali z gmotno škodo, ki jo je prizadel fašizem primorskim Slovincem.

SSK pa meni, da ne bi bilo nič narobe, če bi vzporejali vprašanje slovenske manjšine v Italiji z vprašanjem italijanske manjšine v Sloveniji. Slovenija je upravičeno ponosna na naravnost zgledno zaščito, ki jo nudi narodnostnima skupnostima, ki živita na njenem ozemlju, in nihče ji ne more zanihati pravice, da izraža ustrezna pričakovanja glede ravnanja s slovenskimi manjšinami v sosednjih državah. Tu ne gre za uvajanje recipročnosti v negativnem smislu, gre v zadnji inštanca za spoštovanje temeljnega načela enakopravnosti med narodi oziroma med narodnostnimi manjšinami. Ni mogoče, da bi bil za eno manjšino privilegij to, kar je za drugo pravica, še zlasti ne v istem pravnem redu, kakršnega predstavljajo tudi razne oblike evropske integracije.

SSK pa vsekakor pričakuje, da bo do morebitni dogovori med Italijo in Slovenijo presegli v pozitivnem smislu to, kar je bilo na tej relaciji v bližnji preteklosti že doseženo.

INTERNACIONALIZACIJA

Sicer pa je SSK tudi mnenja, da bi bilo primerno odprta vprašanja slovenske manjšine v Italiji postopno internacionalizirati, če ne bo prišlo do bistvenih premikov v smeri njihovega razreševanja. V tem smislu je SSK že marsikaj tudi sama napravila. Predvsem je skušala nekoliko informirati mednarodne politične kroge. Poslala je dokumente o našem položaju državam članicam EZ, Srednjeevropske pobude in OVSE, na njeno pobudo je predstavništvo slovenske manjšine leta 1993 obiskalo Evropski parlament in Svet Evrope, s spomenicami o našem položaju se je letos obrnila na Center OZN za človekove pravice v Ženevi, na visokega komisarja za manjšine pri OVSE v Haagu in

na predsednika Evropske komisije v Bruslju. Zdaj načrtuje nov obisk v Evropski parlament. Gre za oblike in sredstva političnega nastopanja, ki jih nudi italijanska demokracija in ki se jih namerava SSK posluževati.

MATICA-ZAMEJSTVO

SSK z zadovoljstvom beleži, da nastaja strateški dokument o odnosu RS do slovenskih narodnih manjšin v sosednjih državah, ki ga pripravlja ministrstvo za zunanje zadeve. Načelno meni, da bi matična država morala obravnavati manjšino kot subjekt, in to na vseh področjih, se pravi na gospodarskem, kulturnem, pa tudi političnem. Matična država kot država bi pri tem morala biti tudi nepristranska, kakor bi seveda moralo biti po drugi strani nepristransko tudi predstavništvo Slovencev v Italiji, kadar nastopa v imenu celote. Tu so seveda težave zaradi že omenjenih neurejenih ali ne dovolj urejenih razmer pri nas. Po drugi strani ne moremo in ne smemo spregledati negativne dediščine preteklosti, ko so recimo predstavniki slovenske oz. jugoslovanske države odprto vabili Slovence v Italiji, naj se vključujejo v italijanske »napredne« politične stranke. Šlo je za zadržanje, ki je izhajalo iz ideološke predpostavke, da so narodnostna vprašanja drugotne narave in da bodo vsekakor bolj ali manj samodejno rešena, ko bodo rešena primarna družbeno-gospodarska vprašanja. Takšno gledanje je danes preživelo, žal pa med Slovenci v Italiji še vedno živi po svojih učinkih. Prav bi bilo, da bi z njim odpravili, še zlasti ko lahko ugotovimo, v kako nezavidljiv položaj je prispevalo pripeljati našo narodnostno skupnost.

Na ravni države bi kazalo najprej okrepiti medsebojno informiranje. Verjetno ne bi bilo odveč pomisliti na kake mešane komisije bodisi na vladni kot na parlamentarni ravni. To bi dalo tudi možnost za bolj usklajeno sodelovanje. Kar zadeva gmotno podporo, ki jo matica nudi manjšini bodisi po redni kot po izredni poti, je SSK mnenja, da bi jo bilo najbolje urediti z zakonom in da bi seveda nikakor ne uvajala ali potrjevala kakih diskriminacij. Dokler se razmere ne uredijo drugače, bi na naši strani morali biti sogovornici obe organizaciji civilne družbe, se pravi SKGZ in SSO, in to vselej.

Sicer pa bi bilo prav, da bi se matica znala tudi v večji meri »posluževati« manjšine, in to na vseh področjih. V vrstah Slovencev v Italiji je tudi veliko znanja in sposobnosti, ki bi jih lahko v večji meri uveljavljali v odnosih med Slovenijo in Italijo in sploh med slovenskim in italijanskim narodom. Pri tem bi si dovolili tudi pripombo, da bi Slovenija nasploh lahko posvečala Italiji večjo pozornost kot doslej. Kazalo bi več »investirati« v to sosedo, ki nikakor ni le »nasprotnik« in je niti ne gre podcenjevati.

(Gradivo nam je poslal deželni tajnik Ssk Martin Breclj)

Peter Rustja o manjšinskem srečanju na Slovaškem

»Vsi različni, vsi enakopravni«

Peter Rustja se že več let udeležuje raznih mladinskih manjšinskih srečanj po Evropi. Pred nedavnim se je vrnil s Slovaške, kjer je bil prisoten na večdnevem tečaju, posvečenem narodnim in drugim manjšinam. O tem je povedal kaj več v naslednjem intervjuju.

Ravnokar si se vrnil z mednarodnega mladinskega srečanja v Visokih Tatrah na Slovaškem. V kakšen okvir sodi to zasedanje, o čem ste na njem razpravljali?

Udeležil sem se evropskega tečaja za mladinske voditelje manjšin, ki ga je organiziral Svet Evrope v sklopu mladinske akcije proti rasizmu, ksenofobiji, antisemitizmu in nestrpnosti. Na srečanju je sodelovalo 35 mladih iz 21 držav. Na tečaju, ki je potekal pod naslovom »Stvarnost in perspektive mladih evropskih manjšin«, smo skušali dojeti, kakšna so skupna vprašanja mladih, ki pripadajo različnim manjšinskim skupnostim v Evropi. Pod pojmom manjšin Evropski svet pojmuje tako jezikovne, verske in druge skupnosti, ki so zaradi svojega izvora, načina življenja in splošne orientiranosti postavljene v neenakopraven položaj znotraj naše družbe. Geslo mladinske kampanje je enostavno, vendar učinkovito: »Vsi različni – vsi enakopravni«. To naj bi bilo vodilo za mlajše rodove, katerim je ta kampanja pravzaprav namenjena. Mi smo na tem tečaju, ki je potekal od 18. do 27. maja v Levoči na Slovaškem, poskušali uresničiti to geslo.

Ti si bil na tem tečaju edini predstavnik slovenske manjšine ne samo v Italiji, ampak sploh kot slovenski zastopnik. Kako je vprašanje naše narodnostne skupnosti prišlo do izraza na tem srečanju?

Na tečaju je bil govor tudi o specifičnih vprašanjih, ki zadevajo manjšine, sicer pa je vprašanje jezikovnih manjšin le eno izmed različnih problemov, ki smo se jih dotaknili na tem zasedanju. Mislim, da je potrebno, da se razmišlja o manjšinskem vprašanju globalno, saj ne samo jezikovne skupnosti začutijo dan za dnem na lastni koži val nestrpnosti ter nespoštovanja specifične lastne identitete. Z ostalimi manjšinami, ki so bile prisotne v Levoči, smo izmenjali poglede na našo situacijo in skušali najti ustrezno obliko za sodelovanje v bodočnosti, še posebej kar zadeva skupno nastopanje pred evropskimi forumi, kjer se razpravlja o problemih, ki zadevajo vse manjšinske skupnosti v Evropi. V tem sodelovanju vidim tudi perspektivo za bodoče nastopanje.

Ti si tudi član Evropskega mladinskega odbora Urada za manjšinske jezike. Kakšne so tvoje izkušnje v tem odboru?

Glede delovanja mladinskega odbora bi omenil Mladinsko konferenco,

ki smo jo organizirali od 16. do 19. marca letos v Santa Severi blizu Rima. Na srečanju so sodelovali tako predstavniki manjšin v Italiji kot tudi zastopniki mladinskih nacionalnih odborov, ki delujejo pod okriljem Urada za manjšinske jezike. Šlo je za prvo tovrstno sodelovanje manjšin v Italiji z drugimi evropskimi manjšinskimi stvarnostmi. Srečanje je bilo uspešno, na njem pa smo imeli tudi predstavnika italijanskega odbora mladinske kampanje proti rasizmu, ksenofobiji, antisemitizmu in nestrpnosti Marcella Iannarellija, ki nam je orisal omenjeno pobudo.

Odbor obstaja skoraj dve leti. V tem času smo organizirali dva posveta ter utrdili stike med mladimi predstavniki manjšin kot tudi stike z evropskimi mladinskimi platformami in organizacijami, ki se bavijo z mladinskim delom na evropski ravni. Menim, da je ta dejavnost potrebna, saj gre za nekako servisno in informativno dejavnost. To je še posebno potrebno, saj se o mladih manjšincih, ki govorijo manjšinske jezike, v evropskem merilu malo ve, pa tudi mladi manjšinci še premalo poznajo možnosti za delovanje in sodelovanje, ki jih nudi Evropa mladim oziroma mladinskim organizacijam.

Kako so predstavniki drugih evropskih manjšin seznanjeni z našo problematiko?

Mislim, da je bilo v zadnjem času kar precej govora o Sloveniji in Italiji, tako da ni bilo potrebno posebno naglašati in poudarjati, kje pravzaprav živijo Slovenci, pa tudi s samim obstojem, manjšine so bili seznanjeni. Sicer na teh posvetih srečaš ljudi, ki sledijo tem vprašanjem. To pomeni, da so o teh boljše informirani. Morda gre tudi v tem primeru za nekakšno manjšino...

Časnikarji iz Slovenije na obisku v naši deželi

Slovensko deželno gospodarsko združenje se je odločilo za hvale vredno pobudo. Na obisk v Furlanijo Julijsko krajino je povabilo časnikarje iz Slovenije, ki se bavijo z gospodarskimi problemi in gospodarsko problematiko na splošno. Obisk bo jutri, petek, 9. junija. Časnikarji si bodo ogledali nekaj pomembnejših gospodarskih postojank in se srečali s predstavniki slovenskega gospodarskega življenja v Furlaniji Julijski krajini.

O SDGZ je bil ob tej priložnosti napisan naslednji informativni sestavek, ki ga objavljamo tudi v našem listu, saj menimo, da je ta organizacija še vedno premalo znana tudi pri nas. (Ured.)

»Slovensko deželno gospodarsko združenje – Unione Regionale Economica Slovena« je stanovska organizacija slovenskih podjetnikov v Italiji, ustanovljena leta 1946 v Trstu kot zgodovinski in naravni naslednik slovenskih gospodarsko-kreditnih ustanov, ki so delovale v prejšnjem stoletju do njih zatrtja za časa fašizma. Leta 1978 se je delovanje SDGZ razširilo na goriško pokrajino, leta 1986 še na Benečijo z odprtjem sedeža v Čedadu. SDGZ je razdeljeno na naslednje sekcije: bančništvo, gostinstvo, obrt, trgovina na drobno in zunanja trgovina. Ob tem so vpisani v SDGZ še predstavniki vseh svobodnih poklicev: zdravniki, odvetniki, geometri, arhitekti, komercialisti ipd. SDGZ ima redne stike z gospodarskimi ustanovami, s trgovinskimi zbornicami, z deželno, pokrajinskimi in občinskimi upravami ter z drugimi stanovskimi organizacijami v deželi Furlaniji-Julijski krajini.

Zlasti po zaslugi zunanje trgovine je organizacija zamejskih gospodarstvenikov odigrala pomembno vlogo pri povezovanju slovenskega in italijanskega gospodarstva. Iz vrst SDGZ so prišle pobude za urejanje obmejnih prehodov, carinjenje blaga, uvedbo avtonomnih računov (Goriški in Tržaški sporazum) in njihovo prilagajanje krajevnim potrebam. Najpomembnejšo vlogo pri tem povezovanju in sodelovanju so odigrala posamezna podjetja, včlanjena v SDGZ s svojim vsakodnevno delom. Številna izmed njih so namreč zastopniki slovenskih industrijskih podjetij za Italijo oziroma italijanskih podjetij za Slovenijo. Mnogi poslovni partnerji so se tako spoznali po zaslugi posrednikov, Slovencev iz Italije, ki obvladajo oba jezika in sistema. Italija je tako, tudi spričo tega doprinosa, postala drugi

najpomembnejši poslovni partner Slovenije, slovensko blago pa znano obširnemu italijanskemu tržišču.

Prav tako je marsikatero podjetje v Sloveniji prišlo do primerne tehnologije in opreme tudi po zaslugi slovenskih bank v Italiji, ki so tovrstne posle vedno podprle z odobritvijo potrebnih kreditov zunanjetrgovinskimi podjetjem. Številni člani SDGZ so tudi dejavni posredniki med italijanskimi in slovenskimi partnerji pri ustanavljanju mešanih podjetij v Sloveniji, ki so hitro zaživela in uspešno poslujejo. Kljub pomanjkljivim stimulacijam s strani Italije so podjetja Slovencev v Italiji redno poslovala s svojimi partnerji v Sloveniji in prenašala pomanjkanja zavarovalnih kritij za posle in pomanjkanje likvidnosti podjetij v Sloveniji. Slovenske banke v Italiji so prve začele kotirati tolar in izrazile zaupanje novi denarni enoti.

SDGZ si nadeja z rednim sodelovanjem z Obrtno zbornico Slovenije razširiti sodelovanje tudi na obrtniška podjetja in tako povezati razne storitvene dejavnosti, vključno z gostinskimi in turističnimi. SDGZ prav tako od vsega začetka sodeluje z Gospodarsko zbornico Slovenije, z osrednjim sedežem in obmejnimi zbornicami, ter z vsemi pristojnimi forumi in organizacijami v Sloveniji s ciljem boljšega sodelovanja in integracije v obmejni in vsedržavni slovensko – italijanski gospodarski izmenjavi.

Slovensko deželno gospodarsko združenje ima deželni sedež v Trstu, pokrajinska sedeža v Trstu in Čedadu ter tri krajevne podružnice na Tržaškem (Dolina, Nabrežina, Opčine).

Še je čas

takega stališča kratkomalo ne razume, ker je v političnem pogledu kratkovidno in celo pogubno, saj vodi na daljši rok v narodno asimilacijo. Če pa bodo Slovenci v Italiji postali folklorna skupina, ne bodo mogli ne kot posamezniki ne kot družbena skupnost razvijati in izpopolnjevati lastne osebnosti. Sami se bodo prostovoljno odpovedali eni temeljnih človekovih pravic in tako prej ali slej postajali lahek plen najrazličnejših zvodnikov.

Razvoj dogodkov na avstrijskem Koroškem nas opozarja, da je še čas za spametovanje.

Dve častitljivi stoletji proseške šole

Proseška osnovna šola je v preteklih dneh praznovala svojo 200-letnico. Ob jubileju je šola končno dobila svoje ime. Poimenovali so jo po tržaškem slikarju, a tudi profesorju risanja in likovne vzgoje Avgustu Černigoju.

Kulturni spored so za to priložnost oblikovali otroci iz vrtca, domači šolarji, proseška godba in moški zbor Vasilij Mirk. Praznovanju so se pridružili tudi italijanski otroci, ki imajo svojo šolo v isti častitljivi stavbi. Na preteklost pa je opozarjala tudi razstava v šoli. Na ogled so bile stare fotografije, dokumenti, šolske knji-

ge in predmeti. Še bolj zgovorna je knjiga Šola in čas, ki jo je uredila Ksenija Majowski, prinaša pa prispevke več avtorjev.

O jubileju, a tudi o poslanstvu slovenske šole sta na prireditvi spregovorili predsednica pripravljalnega odbora za proslavo Ksenija Majowski in didaktična ravnateljica Stanka Čuk.

Pozdrav in čestitke je posredoval deželni šolski nadzornik Otaviano Corbi. Pozdravili sta tudi šolska nadzornica Lučka Križman in Lučka Čehovin, ravnateljica sezanske knjižnice. Blagoslov je podelil župnik Bogatec.

Šolarčki med slovesnostjo na dvorišču častitljive šolske stavbe na Proseku (foto Kroma)

Nov izhod iz jame pri Briščkih

V Briščkih so slovesno predstavili javnosti nov izhod iz tamkajšnje jame, ki jo vsako leto obišče okoli 70 tisoč ljudi. Dela so trajala skoraj 20 let in še niso povsem zaključena. Nov izhod bo uporaben prihodnjo pomlad. Udobnejši dostop naj bi v bodoče privabil še več turistov, kar bi morali, po besedah krajevnih upraviteljev, izrabiti za valorizacijo vsega Krasa.

Jama pri Briščkih se je končno uvrstila v knjigo Guinnessovih rekordov, kot največja podzemna votlina na svetu. Vanjo bi namreč lahko spravili baziliko svetega Petra. Poleg tega pa ima jama še dva rekorda, in sicer: upravlja jo najstarejša speleološka družina na svetu, poimenovana po jamarju Eugeniju Boeganu, ki je nastala leta 1883, v njej so največje merilne naprave na svetu, saj dosežejo višino do 107 metrov. Nihala upravlja Tržaška univerza, ki z njihovo pomočjo natančno meri plimovanja. Briško jama vsako leto obišče 70 tisoč ljudi, z novo notranjo ureditvijo pa upravitelji pričakujejo, da se bo število turistov še povečalo. Prav pred kratkim so namreč odprli nov izhod, ki omogoča ture po jami, medtem ko je bilo doslej uporabno samo eno stopnišče. Obiskovalce bi lahko zadržali v naših krajih z boljšo promocijo domačih gostinskih zmogljivosti, posebej osmic in kmečkega turizma. Ta pa bi se moral usposobiti tudi za prenočevanje gostov.

Pri turistični uveljavitvi ima nemajhno vlogo tudi čistoča okolja. Tako se bo tudi to nedeljo nadaljevalo čiščenje okolja, za kar pa zaenkrat skrbijo skoraj izključno prostovoljci in naravovarstveniki. V nedeljo je bil po vsem svetu Dan gozdov. Združenje Svetovni sklad za naravo je organiziral tudi akcijo čiščenja gozda na nabrežinskem robu pri razgledni točki Tiziana Weiss.

Tudi v Sloveniji so se odločili za načrtno čiščenje obale. Doslej so počistili obalo pred Kopro in Portorožem. Odpeljali so 16 kontejnerjev avtomobilskih gum, steklenic in drugih odpadkov. Ta konec tedna se bodo lotili obale pri Izoli.

Drugi nastop nove skupine Resonet

Navdušeni aplavzi številne publike, ki je konec prejšnjega tedna napolnila cerkev sv. Jerneja na Opčinah, so bili zasluženo priznanje za nastop vokalne skupine Resonet na svojem komaj drugem koncertu. Gre, kot znano, za novo vokalno skupino, ki jo vodi Aleksandra Pertot in ki jo sestavlja 17 pevcev, 9 ženskih in 8 moških glasov (foto Kroma). Prvič so nastopili prejšnji teden v Barkovljah. Dobra akustika cerkve, zbrano ozračje in skrbna organizacija so seveda prispevali svoje, toda čistost in ubranost glasov v nelahkih polifonskih skladbah domačih avtorjev, kot je Gallus, ali tujih, kot sta Byrd in Rahmaninov, sta koncert spremenili v pravi umetniški užitek. Ob zaključku programa so morali pevci še dodati kar 4 pesmi, in sicer slovenske ljudske, pri čemer je poslušalce še posebej navdušil duet Mojce Milič in Marka Arduinija. Skratka nastop, ki ga bo vokalna skupina gotovo še večkrat ponovila.

Razpis natečaja

Založba Devin razpisuje natečaj »Roman novega časa«, ki je namenjen zamejskim in primorskim ustvarjalcem. Avtorji naj pošljejo svoje romane Založbi Devin, Trst, Montecchi 6, do vključno 30. avgusta 1995.

Žirijo sestavljajo Marij Čuk, Magda Jevnikar, Mima Kapelj, Matevž Kos in Ilde Košuta. Izbrani bodo le prispevki, ki še niso izšli v knjižni obliki. Vsak avtor naj pošlje en tipkopis in kopijo diskete; roman ne sme pretirano presegati dolžine 10 avtorskih pol — 160 strani; tipkopis naj bo podpisan s šifro; avtor naj priloži koverto, na kateri naj bosta šifra in naslov natečaja, v notranjosti pa naj bo list z naslednjimi podatki: ime in priimek, naslov in telefonska številka.

Tri najboljša dela bodo nagrajena z objavo pri Založbi Devin v novi zbirki Roman novega časa. Podeljene bodo tudi simbolične denarne nagrade: en milijon — prva nagrada; 800 tisoč — druga nagrada in 600 tisoč lir — tretja nagrada.

Informacije daje: Založba Devin, Tel. 040/7796390.

Slovenska Vincencijeva konferenca obvešča, da bo odhod otrok v kolonijo v Comeglians 3. julija, povratek pa 22. julija.

Za podrobnejša navodila bomo klicali starše takoj, ko jim bodo občine izročile pole vpisanih otrok.

Sprejeli bomo vse vpisane otroke.

Pokojninska reforma

Sindikalne organizacije so tudi v naši deželi objavile dokončne podatke o udeležbi in izidu glasovanja o pokojninski reformi med vsemi zaposlenimi in upokojeanci. Prizadevanja sindikatov, ki so po dolgih pogajanjih z vlado dosegli sporazum, so bila nagrajena. Tako na vsedravnih kot na krajevni ravni so delavci sporazum večinomoma podprli. Zanj se je v deželi izreklo 64 odstotkov udeležencev volitev, na Tržaškem in Goriškem pa je bil odstotek precej nižji, in sicer 55 oziroma 58 odstotkov. Sindikalne organizacije so izrazile zadovoljstvo, ker so z glasovanjem vsi pokazali veliko demokratsko zrelost.

Zbliževanje Med Furlani in Slovenci

Videmska škofija je v Špetru pripravila študijsko srečanje na temo »Furlani in Slovenci v Furlaniji«. Gre v bistvu za nadaljevanje posveta, ki je bil v Čedadu marca leta 1991, na katerem so pristopili k vprašanju odnosa med Slovenci in Furlani, ki že stoletja živijo drug ob drugem in oboji imajo verske korenine v Oglejskem patriarhatu. Že takrat je bila podčrtana misel, da mora postati Furlanija vzorec narodnostnega sožitja in dobrega sosedsstva. Tokratno srečanje se uokvirja v prizadevanje videmske škofije, da bi izpostavila bogastvo slovenske in furlanske kulture ter da bi zblížala tu živeči narodnostni skupnosti. Pozdravom krajevnih oblasti je sledila okrogla miza na temo »Kako vzpodbuditi rast furlanske in slovenske kulture v Furlaniji danes«, na kateri so sodelovali predsednik deželne skupščine Giancarlo Cruder, odbornica za kulturo špeterske občine Bruna Dorbolò, furlanski pesnik Riedo Puppo, ravnatelj višje teološke šole iz Vidma Marino Qualizza ter rektor videmske univerze Marzio Strassoldo. Srečanje v Špetru se je sklenilo s slovesnim somaševanjem, ki ga je vodil nadškof Battisti, pela pa sta furlanski zbor Rosas di Mont iz Ovara in slovenski zbor.

Tudi v Ronkah so se spomnili 50-letnice osvoboditve

Društvo Jadro iz Ronk je priredilo v soboto, 27. maja, v občinski knjižnici zanimivo razstavo o dogodkih pred 50. leti. Na ogled so bili časopisi iz tistega leta in razne fotografije, s čimer se je tudi to društvo uvrstilo v niz prireditev in pobud, katerih glavni namen je obhajanje 50. obletnice konca druge svetovne vojne in zmage nad fašizmom in nacizmom.

Razstavljeni so bili takratni slovenski šolski učbeniki, razne knjige, šolski zvezki in spričevala, fotografije učiteljev z učenci in trojezični izvirni dokument iz leta 1945 o imenovanju prvega ravnatelja slovenskih šol v Laškem. Sedež ravnateljstva je bil v Trziču.

Pri razstavi so z raznim gradivom sodelovali domačini, društvo Jadro, ki hrani knjižno zapuščino društva Triglav, Narodna in študijska knjižnica, Javni večnamenski center, ANPI in dr. I. Petkovšek.

Na prireditvi sta spregovorila gospa Vida Tusulin Daneu, žena bivšega ravnatelja Danila Daneua, in Alojz Markovič, bivši predsednik društva Triglav. Nato so nastopili učenci osnovne šole iz Romjana, učenca Fabio Devetak in Fulvia Antoniale iz Glasbenega centra E. Komel iz Gorice in harmonikar Viljem Gergolet iz Doberdoba. Prof. Nada Pertot je predstavila zadnjo številko glasila Jadro 95, o kateri je dejala, da je zelo bogata.

V nedeljo, 4. junija, je posvetovalna slovenska komisija pri Javnem večnamenskem kulturnem centru priredila tradicionalno srečanje šolskih otrok v Selcah. Sodelovali so gojenci slovenskega vrta, učenci osnovne šole v Romjanu in v Kostanjevici na Krasu. Zaradi slabega vremena prireditev žal ni mogla biti na odprtem. Kljub temu pa je vse potekalo v najlepšem redu in so se otroci lepo zabavali ob nastopu mladega čarodeja iz Nove Gorice.

Karlo M.

* * *

Strah zaradi okužene krvi

Afera zaradi okužene krvi, ki je pred časom izbruhnila v nekaterih rimskih klinikah, ne zadeva naših krajev. Zbirna središča, kjer pod nadzorstvom specializiranega osebja zbirajo in hranijo kri, so po mnenju pristojnega zdravstvenega osebja, neoporečna. Nadzorstvo nad krvodajalci je stalno in v določenem pogledu tudi precej strogo, zlasti v primerih, ko gre za naključnega darovalca krvi. Furlanija Julijska krajina je v tem pogledu lahko za zgled ostalim italijanskim deželam, saj je samostojna tudi glede količine rezervatov. Neoporečnosti tega tako koščljivega zdravstvenega sektorja pa botruje predvsem strokovno sodelovanje med tehničnim osebjem v krvodajalskih centrih in raznimi bolnišnicami.

Papež blagoslovil plamenico miru

Prvič se je vključil v »Tek Miru« tudi Trst

Papež Janez Pavel II. je na splošni avdienci v sredo, 31. maja, blagoslovil plamenico, ki jo v okviru »Teku Miru — Peace Run«, štafetnega teka s plamenico, ponesejo vsaki dve leti po vsem svetu. Prejel jo je iz rok pobudnika te svetovne manifestacije miru, 63-letnega pesnika, glasbenika, šport-

nika in filozofa miru Sri Chinmoy, ki med drugim vodi meditacije za mir pri OZN v New Yorku. S tem Tekom Miru želi prispevati k preseganju meja, tako političnih kot tudi verskih in kulturnih.

Naše kraje je Tek Miru obiskal v četrtek, 1. junija. Ob 8. uri zjutraj so hrvaški tekači predali plamenico pri Dragonji Slovincem, ki so jo potem ponesli prek slovenskega Primorja do Škofij. Tu jo je ob 11. uri pozdravil predsednik Pokrajinskega odbora ZSSDI Livio Valenčič. V svojih pozdravnih besedah je poudaril, da ima šport poleg tekmovalne vloge tudi važno vlogo pri povezovanju in zblíževanju ljudi predvsem na narodnostno mešanem ozemlju.

Čez mejo je potem plamenica prišla brez težav, saj so ji mejni organi obeh strani omogočili prehod brez vsakršne formalnosti. Z majhno zamudo je plamenica ob 12.30 prispela na trg Unità pred tržaško županstvo, kjer so jo spre-

jeli šolarji in profesorji in predstavnik organizacije UISP Adriano Kovačič.

V petek, 2. junija je plamenica odpotovala z mejnega prehoda Fernetiči do Ljubljane, kjer je bila 7. junija osrednja prireditev. Iz Ljubljane bo plamenica šla dalje preko Avstrije v Prago, kjer bo v soboto, 24. junija, zaključna evropska slovesnost.

mag. Andrej Feinig

Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo v četrtek, 22. junija, v prostorih kormorne dvorane Katoliškega doma v Gorici, predstavitev glasbene zbirke »Za staro pravdo«, ki prenaša predvsem vokalne skladbe na puntarsko temo.

Predsednik slovenske vlade Drnovšek je sprejel ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita, s katerim se je pogovarjal o vprašanju vračanja zaplenjenega premoženja Cerкви in o papeževem obisku, predvidenem za prihodnje leto.

»Benečija v miru in vojni«

Zveza slovenskih kulturnih društev je svojo sezono sklenila z dokumentarno fotografsko razstavo »Benečija v miru in vojni«. Odprtje je bilo v torek, 6. junija, v goriškem Kulturnem domu. Pobuda, ki jo je ZSKD uresničila v sodelovanju s študijskim centrom Nediža iz Špetra, sodi v niz prireditev ob letošnji 50-letnici osvoboditve izpod fašistične diktature.

Razstava nima ozkih kronoloških omejitev: razstavljene fotografije pričajo o obdobju, ki gre od konca prve svetovne vojne do prvih let po drugi. Gre v bistvu za nekakšno sintezo večdesetletnega dogajanja o takratnem življenju v Benečiji.

V poštev je prišlo gradivo, ki zajema predvsem trenutke skupnega in skupnostnega življenja: družinske slike, slike otrok, žensk in moških pri delu, vaše osebnosti, različna slavlja in prazniki, kot so obhajila, procesije, skupine nabornikov in značilne beneške pustne navade.

Del razstave je namenjen vojaku v miru in vojni. Poseben sektor imajo fotografije iz partizanskega obdobja ter fotografije, ki govorijo o življenju in delu beneških emigrantov.

Gradivo so črpali v glavnem iz arhiva Študijskega centra Nediža in iz osebne zbirke tržaškega fotoreporterja Maria Magajne.

Razstava zajema tudi več fotografij dveh priznanih domačih avtorjev: Giuseppa Zorze-Muhoracovega in Francesca Chiabaia-Kuosa, ki sta že pred drugo svetovno vojno zbrala veliko zanimivega gradiva.

Na otvoritvi je spregovoril predsednik Študijskega centra Nediža, prof. Pavel Petričič, ki ima velike zasluge pri uresničitvi te razstave.

ZSKD-GORICA

NAŠE SOŽALJE

V sredo, 31. maja, je v Trstu iznenada umrl Miloš Tomovič. Star je bil 70 let. Vdovi gospe Sonji, rojeni Pahor, in sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

* * *

V Trstu je prav tako nenadoma umrl učitelj Slavko Rebec. Star je bil 67 let. Služboval je na Goriškem. Bil je med ustanovitelji jamarskega društva Kraški krti ter več let predsednik Planinskega društva. Družini izrekamo globoko sožalje.

Otroški glasovi v Kulturnem domu

Ob 25-letnici otroških in mladinskih pevskih revij Pesem mladih, ki jo v Trstu prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov in Naša pomlad, v različnih krajih onstran državne meje pa Zveza pevskih zborov Primorske, je bil v tržaškem Kulturnem domu lep koncert. Nastopilo je enajst otroških in mladinskih zborov, ki so bili izbrani na osmih območnih revijah širom po Primorski. Iz tržaške pokrajine so nastopili otroški pevski zbori Kresnice od Sv. Ivana, ki ga vodi sestra Karmen Koren, Zvonček z Repentabra, ki ga vodi Tone Bedenčič, Vigred iz Šempolaja, ki ga vodi Eva Čuk, in zbor osnovne šole Fran Venturini iz Boljunca pod vodstvom Silvane Dobrila.

Občinstvo, ki ga je bilo premalo za tako izbrano prireditel, saj povezuje slovensko mladino preko državne meje in krepi ljubezen do petja in lepote, je nagovorila Darja Smotlak.

Mali pevci na odru Kulturnega doma

(foto Kroma)

NOVICE

Slovenski frančiškani, ki upravljajo svetišče na Višarjih, so prejeli pismo videmskega nadškofa, v katerem jih obvešča, da morajo svetišče zapustiti do konca junija. Zgodilo se je torej tisto, česar so se ljudje v Kanalski dolini bali. Nekateri namreč menijo, da gre za politično potezo, kar pa prav gotovo ne koristi miroljubnemu sožitju v tamkajšnjih krajih, saj gre dejansko za brisanje slovenske prisotnosti.

Velik korak naprej za rojstvo novih železniških povezav v vzhodno Evropo. V Turinu so namreč podpisali mednarodno konvencijo, s katero se razne države in dežele, med njimi tudi Furlanija-Juljska Krajina, obvezujejo, da bodo izdelale sistem železniških infrastruktur za potniški in tovorni promet. Nove povezave za železnice z visoko hitrostjo bodo okrepile sodelovanje med južnoevropskimi državami. K temu organizmu bodo na predlog deželnega odbornika Degana priključili še Slovenijo in Madžarsko.

Posebna komisija ameriškega kongresa predlaga, naj se strogo omeji imigracija ali priseljivanje v Združene države Amerike. Komisija meni, da bi morali število priseljencev zmanjšati za eno tretjino. Sprejeti bi morali poleg tega strožje ukrepe za priseljivanje svojcev imigrantov.

»Beli priročniki« v Ljubljani

V dvorani Slovenske matice v Ljubljani je Krožek za družbena vprašanja »Virgil Šček« iz Trsta 31. maja predstavil zadnje štiri publikacije iz niza »belih priročnikov«, torej zbirke strokovnih, pravnih, zgodovinskih del, ki zadevajo slovensko manjšino v Italiji.

Pred predstavniki tiska in ustanov ter uglednimi zgodovinarji je Ivo Jevnikar predstavil drugi zvezek zbirke pravnih in političnih dokumentov svetovnih in evropskih mednarodnih organizacij o varstvu manjšin, ki jo je uredil in ji napisal uvod, ter publikacijo Marka Tavčarja »Virgil Šček v parlamentu«. Gre za poklon Krožka javnemu delavcu, po katerem je poimenovan, in za prikaz njegovega dela v italijanskem parlamentu v letih 1921-23. Nadja Maganja in Aleš Breclj pa sta predstavila svoji monografiji o samostojnih slovenskih političnih skupinah v Trstu in o manjšinski problematiki v Trstu v letih 1945-49 in 1949-52.

Predsednik Krožka Rafko Dolhar je nato vodil razpravo in predstavil delovanje društva. Zahvalil se je tudi predsedniku SM prof. Joži Mahničju za gostoljubnost.

Na trgu Unità pospravili šotor in knjige

Na tržaškem osrednjem trgu Unità se je v nedeljo zaključila razstava knjig, poimenovana Trg Gutenberg. V sklopu te prireditve so predstavili tudi številne slovenske avtorje, med temi pisatelja Dušana Jelinčiča s knjigo Zvezdne noči, ki je v prevodu izšla pri založniku Campanottu.

Zanimiva je bila tudi predstavitev publikacije, namenjene predvsem šolam in študentom. Gre za zbirko zgodovinskih zemljevidov z naslovom »Premična meja«, kjer so navedene vse spremembe razmejitve med državami na našem območju. Zemljevidi vsebu-

jejo imena krajev v vseh znanih oblikah, italijanskih, slovenskih in nemških oziroma hrvaških. Pripravil jih je Inštitut za zgodovino odporništv, pri tem pa je sodeloval tudi nedavno umrl slovenski raziskovalec Pavel Stranj.

V soboto je vzbudila precejšnje zanimanje predstavitev knjige Janka Prunka »Kratka zgodovina Slovenije«, ki je bila objavljena le v italijanskem jeziku, v pripravi pa sta nemški in francoski prevod. Gre za kratek oris zgodovine Slovenije, izrecno napisan za tuje bralce.

Dušan Jelinčič (na sredi) s prevajalcem in založnikom

(foto Kroma)

Nova številka Mladike

Zadnja številka revije Mladika objavlja uvodnik, ki je posvečen polemikam ob proslavah ob 50-letnici osvoboditve v Sloveniji in ima naslov »Čez goré, poljá...«. Pisec razmišlja o tem, kako je po porazu fašizma in nacizma v Sloveniji prišlo do komunistične diktature, ne pa do prave svobode, kakršne so bili deležni na Zahodu. Dalje objavlja Mladika izjavo Slovenske škofovske konference ob 50. obletnici konca druge svetovne vojne.

V nadaljevanju lahko preberemo novelo Andreja Arka z naslovom »Numerus clausus«, zatem pa govor prof. Diomire Fabjan Bajc na proslavi 50-letnice obnovitve slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem. Sledi nekaj dnevninskih zapiskov prof. Jožeta Peterlina (nekoč najbolj markantne osebnosti med slovenskimi katoliškimi kulturniki v zamejstvu) iz leta 1938, ko je kot študent na Dunaju doživel t.i. »Anschluss« (združitev Avstrije s Hitlerjevo Nemčijo).

Rubrika Iz arhivov in predalov se ponovno ukvarja z vprašanjem usode slovenskih primorskih fantov, ki so jih med vojno Britanci s padali spustili na slovensko ozemlje, da bi vzdrževali stike s četniki oz. s partizani. Tokrat je objavljeno pričevanje Uroša Šušteriča, ki je bil po vojni zaprt v Sodnih zaporih na Miklošičevu v Ljubljani. Mladika posveča veliko pozornost postavitvi spominskega obeležja na pročelju rojstne hiše znane goriške pesnice Ljubke Šorli v Tolminu 13. maja letos: v zvezi s tem je objavljen govor, ki ga je ob tej priložnosti imel predsednik SAZU dr. France Bernik.

Sledi razmišljanje o tem, ali je katoličanu usojena politična desnica (pisec o tem razmišlja ob branju italijanske revije Liberal, ki se s tem problemom ukvarja). Branko Marušič je za to številko prispeval spominski članek ob smrti zgodovinarja dr. Boga Grafenauerja. Objavljenih je več pesmi hrvaškega pesnika Mata Marčinka in slovenskega misijonarja Vladimirja Kosa, ki deluje na Japonskem.

Bogate so tudi Mladikine stalne rubrike: Antena, ki poroča o dogodkih med Slovenci v matici, zamejstvu in zdomstvu, Mogoče bi vas zanimalo vedeti, da..., Pod Črto, Čuk na Obelisku (zabavna rubrika). Objavljenih je tudi več knjižnih ocen izpod peresa Martina Jevnikarja, Branka Marušiča in Nade Pertot.

V sklopu Mladike je izšla tudi njena mladinska priloga Rast, ki med drugim objavlja intervju Neve Zaghet s psihoanalitikom Pavlom Fondo, prispevek Andreja Maverja o 4. Slovenskem zamejskem jamboreju, ki ga slovenski zamejski skavti pripravljajo za čas od 17. do 30. julija v Čezsoči pri Bovcu, prispevek o prireditvi slovenskih višjih srednjih šol ob 50-letnici obnovitve slovenskega šolstva idr.

Ivan Žerjal

Delegacija Ssk pri ministru Thalerju

V petek, 2. junija, je zunanji minister Republike Slovenije Zoran Thaler sprejel predstavništvo Ssk, ki so ga sestavljali predsednik Marjan Terpin, politični tajnik Martin Breclj ter člani osrednjega strankinega vodstva Ivo Jevnikar, Aleš Figelj in Salvatore Venosi.

Delegacija Ssk je ministra, ki ga je asistiral načelnik oddelka za sosednje države Matjaž Jančar, opozorila na temeljna odprta vprašanja slovenske manjšine v Italiji, poleg tega pa mu je posredovala svoje poglede na politične razmere v Italiji, na odnose med matico in zamejstvom ter na odnose med Italijo in Slovenijo. Med drugim je poudarila, da je v interesu slovenske manjšine, da bi bili odnosi med državama čim boljši in čim bolj razvejani, kajpak na enakopravni osnovi. Zato Slovenci v Italiji želijo biti z njimi redno seznanjeni in v njih aktivno soudeleženi. Še zlasti pa je nujno, da bi bilo predstavništvo Slovencev pravočasno seznanjeno z morebitnimi dogovori med državama, ki bi neposredno zadevali manjšino, in da bi imelo tudi možnost povedati svoje mnenje o njih oziroma pri njih soddločati.

Minister Thaler se je strinjal s to zahtevo in zagotovil, da kakor hitro bodo znani okviri morebitnih dogovorov, bo prišlo do širokega preverjanja na vseh pristojnih forumih. Sicer pa je šef slovenske diplomacije dejal, da je kljub drugačnemu pisanju časopisov v pogajanjih med Italijo in Slovenijo odprti še veliko bistvenih vprašanj, tako da je ta hip težko reči, če in kdaj bo prišlo do kakega dogovora. Thaler je nadalje zagotovil, da Slovenija polaga veliko važnost urejanju položaja Slovencev v Italiji in da je to ena osrednjih tem na pogajanjih med državama.

Kar zadeva odnose med Italijo in Slovenijo, so predstavniki Ssk med drugim podčrtali, da se stranka ni nikoli natančneje opredelila do problema nepremičnin istrskih optantov, saj ni za to pristojna. Ssk pa se vsekakor ne strinja z vzporejanjem tega vprašanja z vprašanjem zaščite slovenske manjšine v Italiji, kot se večkrat opaža zlasti na italijanski strani. Kvačjemu bi vprašanje nepremičnin lahko vzporejali z gmotno škodo, ki jo je prizadel fašizem primorskim Slovincem.

Ssk pa meni, da ne bi bilo nič narobe, če bi vzporejali vprašanje slo-

venske manjšine v Italiji z vprašanjem italijanske manjšine v Republiki Sloveniji. Slovenija je upravičeno ponosna na naravnost zgledno zaščito, ki jo nudi narodnostnim skupnostim, ki živita na njenem ozemlju, in nihče ji ne more osporavati pravice, da izraža ustrezna pričakovanja glede ravnanja s slovenskimi manjšinami v sosednjih državah. Tu gre za uvajanje recipročnosti v negativnem smislu, gre v zadnji inštanci za spoštovanje načela enakopravnosti med narodi oziroma med narodnostnimi manjšinami. Ni mogoče, da bi bil za eno manjšino privilegij to, kar je za drugo pravica, še zlasti ne v istem pravnem redu, kakršnega predstavljajo tudi razne oblike evropske integracije. Sicer pa ne gre pozabiti, da sodijo pravice manjšin med človekove pravice, zaradi česar njihovo urejanje ne more biti zgolj notranje vprašanje neke države. Predstavniki Ssk so vsekakor izrazili pričakovanje, da bodo morebitni dogovori med Italijo in Slovenijo presegli v pozitivnem smislu tu, kar je bilo na tej relaciji v bližnji preteklosti že doseženo.

Na srečanju je tekla beseda tudi o odnosih med matico in zamejstvom. Minister Thaler in voditelji Ssk so soglašali, da mora slovenska narodnostna skupnost v Italiji nastopati v teh odnosih kot subjekt, in to na vseh področjih, se pravi na gospodarskem, kulturnem, pa tudi političnem. To med drugim zahteva, da v teh odnosih ne sme prihajati do pristranskosti. Kar zadeva gmotno podporo, ki jo matica nudi manjšini, so predstavniki Ssk izrazili mnenje, da bi jo bilo najbolje urediti z zakonom in da bi vsekakor ne smela uvajati ali potrjevati kakih diskriminacij. Dokler se razmere ne uredijo drugače, da bi za Slovence v Italiji morali biti sogovornici obe organizaciji civilne družbe, se pravi SKGZ in SSO, in to vselej.

* * *

Rusija se ne bo poslužila v Varnostnem svetu ZN pravice veta, da bi preprečila izvedbo sklepa, naj se v Bosno pošljejo posebni vojaški oddelki za hitro ukrepanje. Ti oddelki naj bi priskočili na pomoč modrim čeladam, ki so v stiski. Sestavljali naj bi jih britanski, francoski in nizozemski vojaki. Sklep so sprejeli 3. junija v Parizu, kjer so zasedali obrambni ministri Evropske zveze in Atlantskega zavezništva.

Srečanje na Nizozemskem

Srečanje zunanjih ministrov na Nizozemskem, kjer je bil vrh Severnoatlantske zveze, je bilo priložnost tudi za razgovor med italijansko zunanjo ministrico Agnellijevo in šefom slovenske diplomacije Thalerjem. Ministra sta ocenila dosežena pogajanja in sklenila, da bosta v najkrajšem času pripravila dokument, ki naj bi v nekaj točkah povzel ključna vprašanja o odnosih med Italijo in Slovenijo. Oba ministra sta se strinjala, da je potrebno po dosežanih pogajanjih, ki so razčistila marsikatero odprto vprašanje, čimprej izoblikovati sporazum in ga v najkrajšem času predložiti parlamentoma. Agnellijeva je ugotavljala, da Italija ocenjuje odnose z Ljubljano zelo pozitivno in meni, da so bili pogovori izredno konstruktivni ter da se bodo stiki v tem smislu nadaljevali. Podobno je ugotavljal tudi Thaler. Med drugim sta ocenila, naj bi v novem dokumentu natančneje opredelili vprašanje zahtev optantov oziroma zaščito narodnih manjšin, poživitev gospodarskih odnosov ter političnega sodelovanja.

Mons. dr. Kazimir Humar, ugledni kulturni in javni delavec ter publicist, je letošnji nagrajenec Sklada Dušana Černeteta.

Sklep je bil soglasno sprejet na redni spomladanski seji Sklada z utemeljitvijo, ki bo podana med svečano podelitvijo nagrade. Prireditev bo prihodnji teden, v soboto, 10. junija, ob 20.30, v komorni dvorani Katoliškega doma v Gorici.

Letošnja slovesnost bo po vrsti dvajseta in bo tako imela tudi jubilejni pečat.

Skład Dušana Černeteta je bil ustanovljen leta 1975, v spomin na tedaj umrlega slovenskega javnega in kulturnega delavca, časnikarja na postaji Radio Trst A. Njegova življenjska vodila so bila slovenstvo, krščanstvo in demokracija, to so pa tudi merila za priznanja, ki se v spomin na Dušana Černeteta podeljujejo zaslužnim osebnostim in ustanovam v našem zamejstvu.

Anton Breclj

Spomini na boje ob Soči 1915-1918

Letos poteka 80 let, odkar je Italija napovedala vojno Avstro-Ogrski, kar je pomenilo usoden dogodek tudi za goriške Slovence, saj je prišlo v teh krajih do soške fronte, na kateri so boji trajali dobri dve leti. Posledice so za Primorsko bile strašne, veliko naselij je bilo do tal porušenih, civilno prebivalstvo pa je moralo v begunstvo. Te dogodke je od blizu spremljal tudi takratni mladi zdravnik dr. Anton Breclj, rojen v Zapužah pri Šturjah 9. junija 1875. V Gorici je prebival že od leta 1903, najprej kot zasebni zdravnik, nato pa je delal kot primarij v bolnišnici usmiljenih bratov. V tem mestu je ostal ves čas bojev na soški fronti do italijanske zasedbe avgusta 1916.

V Gorico se je vrnil po kobariškem zlomu jeseni 1917. Leta 1920 je bil prisiljen izseliti se v Ljubljano, kjer se je uveljavil kot zdravnik za otroške in notranje bolezni. Umril je v Ljubljani 22. septembra 1943. Idejno je pripadal Kerkovemu krščanskosocialnemu krogu in tej usmeritvi ostal zvest do smrti.

Dr. Anton Breclj je dogodke v Gorici in okolici med prvo svetovno opisal v več nadaljevanjih v reviji Mladika, letnik 1935, odkoder jih tudi ponatiskujemo. To pričevanje je objavil pod več različnimi naslovi in s psevdonimom Bogdan Kazak. V našem podlistku smo uporabili pravo ime in priimek, besedilo pa objavljamo nespremenjeno le z malenkostnimi popravki in z našim naslovom »Spomini na boje ob Soči 1915-1918«.

Ured.

V stiskah današnjih dni se marsikomu zdi doba pred svetovno vojsko kakor izgubljeni raj. Kako se je živelo takrat v moji ožji domovini, je bilo že

večkrat opisano v teh spominih. Meni se ne toži preveč po tistih časih »egiptovskih loncev«, saj sem že takrat včasih prav razločno čutil dušljivo ozračje, polno trohnobe in razkrajanja. V gnolbnem miru in dozdevni blaginji so trohneli glavni stebri in razpadale vezi človeške družbe na vseh področjih življenja; gnali smo se za svoje resnične in dozdevne pravice, pozabljali in zamenjali svoje dolžnosti ter tonili v mlakah mehkužja in udobja. Večkrat sem se čutil nezadovoljnega za usodo, da me je postavila v gnijočo dobo, ko se ne dogaja nič odločnega ali stvariteljskega, kar bi zaustavilo in odpravilo razpadanje. Vedno se mi je hotelo pomembnih dogodkov.

Zgodilo se mi je po pravici tako kakor tistemu Ribničanu, ki bi rad zlezal na konja. Poklical je vse svetnike na pomoč in se zagnal, da je štrbunknil čez konja na tla. Pred drugim naskokom je menil, naj polovica svetnikov odstopi od pomaganja. Tudi jaz, željan velikih dogodkov, sem doživel med vojsko in po njej toliko, da bi dobro polovico lahko pogrešal. A nisem nejevoljen zavoljo njih. Svetovna vojska, velika šiba božja, nas je pošteno šeškala in nas še tepe, a hkrati učila marsikaj, kar je vredno vedeti o življenju.

* * *

Takoj ob izbruhu vojske so me poklicali v službo, dasi nisem bil poprej vojak. Ko sem bil kot sestradan medicinec drugič na naboru, so me proglasili za stalno nesposobnega, bržkone so imeli takrat dovolj boljše izbire, jaz pa se tudi nisem ponujal. Zato me je neprijetno dirnilo, da sem se moral odriniti, tembolj neprijetno, ker ni bil vpoklican moj mlajši tovariš, pomočnik v bolnici. Bolnica, kjer sem vodil dva oddelka, se je začela takoj zavzemati za moje oproščanje.

Poklican sem bil v Ronke, kjer je bilo poveljstvo velikega oddelka za varstvo železnice, posamični pododdelki so bili porazmeščeni po železniških postajah po vsej Furlaniji. Bilo je pri oddelku spočetka nad sedemsto mož sta-

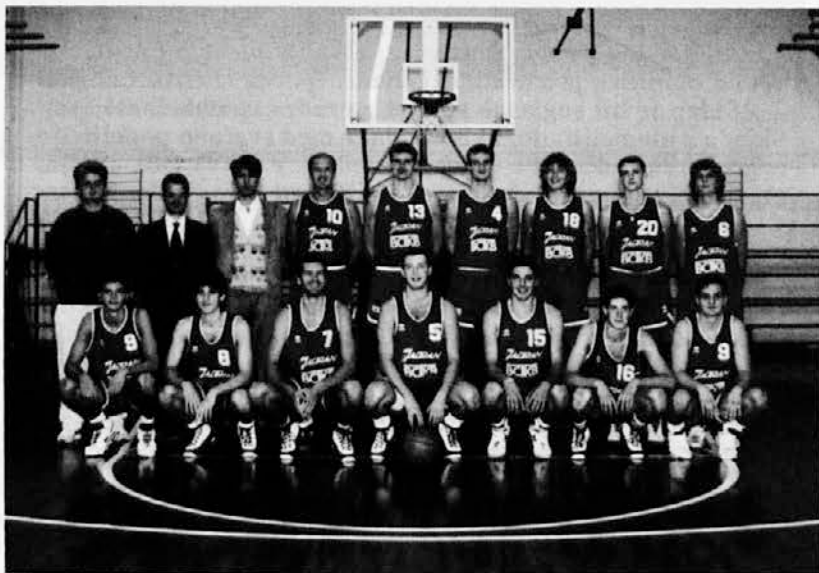
Napredovanje Jadrana TKB - sad združenih moči

V sredo, 31. maja, je košarkarjem Jadrana TKB uspelo zmagati v zadnji in odločilni tekmi s Servolano Latte Carso in tako napredovati v B-2 ligo. Četrtilič v zgodovini si je naša združena košarkarska ekipa zagotovila prestop, kar je kronanje letošnje nadvse uspešne sezone, saj je zabeležila 33 zmag in le tri poraze. Uspeh pa ni naključen, saj so bili cilji točno zastavljeni in nihče ni skrival ambicij, vendar ni nihče podcenjeval nasprotnih ekip. Požrtvovalnost in resnost sta bili glavni vrline, tako so se na najboljši način spojile »stare« in »mlade« sile.

Nezanemarljivo, temveč izredno pomemben je tudi odnos navijačev in ljubiteljev košarke, ki so bili po letih »suhih krav«, ponovno številno prisotni na vseh domačih srečanjih; nekateri so celo hodili na gostovanja. Prav to pa je po mojem mnenju, seveda poleg športnega rezultata tisto, kar je vredno ob tej priliki zabeležiti. Ponovno je bilo možno zaznati toplo

ozračje, zanimanje z ekipo se je stopnjevalo, v zraku si čutil, da se med nami dogaja nekaj važnega in nevsakdanjega. Poleg bliskovite razprodaje vstopnic, več kot uro pa pol čakanja v vrsti pred tekmo, glasnega in bučnega navijanja, praznovanja za igralce ter navijače, zanimanja medijev... me je prevzela misel: da je to tudi prava in edina pot, da zamejski Slovenci kaj dosežemo, in sicer v slogi, sodelovanju, združevanju najboljših sil. Tokrat je uspelo Jadranu, jutri morda, upajmo komu drugemu. Ali se bo pomembnosti tega zavedlo čim več zamejskih športnikov, športnih delavcev, sponzorjev ter Slovencev nasploh? Nujno je, da se vsi angažiramo, ker bomo le tako dosegali rezultate, ki nimajo le športnega pomena. V premislek vsem, ki se, ali pa se ne, zavedajo pomembnosti športnega odmeva, privlačnosti ter tudi zdrave zabave. Naši združeni košarkarski ekipi pa iskrene čestitke ter vso srečo v B-2 ligi.

Gořazd Bajc

Zmagovita košarkarska ekipa Jadrana, ki bo prihodnjo sezono odigrala v B-2 ligi

rejših letnikov, ki so v tem zbiralniku čakali, da jih višje poveljstvo pošlje na to ali ono bojišče. Moja zdravniška naloga je bila kaj zoprna: prebiral sem in določal, kdo izmed tistih rezervistov je telesno bolj sposoben za fronto ali kdo manj, ter jih razvrščal v štiri skupine.

Kajpak sem se te službe otepal z vsemi štirimi. Najprej sem se upiral, da bi službeno prisegel, češ da sem bil po pomoti vpoklican in da bom že prihodnje dni razrešen zavoljo bolnice. Ker razrešitve ni bilo, me je poveljnik dal po štirinajstdnevem odlašanju poklicati in mi prebral ukaz višjega poveljstva, da me mora takoj zapreti in kot upornika poslati ne vem kam, ako ne prisežem.

Vdal sem se pritisku in prisegel. Besedilo tiste prisege je bilo lepo in lahko sem si zapomnil odstavke »da bom po najboljši vednosti in vesti in z vsem srcem varoval zdravje v oskrbo mi izročeni vojakov.« Po prisegi so mi dali denar za uniformo z naročilom, da zlezem vanjo v dveh dneh.

Moštvo vsega oddelka je takoj zavohalo, kakšen veter veje v bolniški sobi, ki smo si jo uredili v bližnji tovarni. Vsak dan se je trlo bolehalcev okoli nje, dela sem imel z njimi več ko dovolj, dasi ne težkega. Zdi se mi, da sem spoznal vse kurje oči, vse krčne in zlate žile, vse piškave zobe vseh tistih možkov že prve tedne svojega službovanja.

Moje zdravniško poslovanje pa ni našlo ne umevanja ne priznanja. Poveljnik me je poklical na raport in ukazal, da moram znižati število bolnikov na odstotek, ki je po službenih predpisih dovoljen, in to je eden, kvečjemu dva odstotka.

Pismo iz Celovca

Mag. Janko Kulmesch

Ljudstvo želi skupno demokratično zastopstvo

Koroški Slovenci so lahko prvič v povojni zgodovini odločali o vodstvu Narodnega sveta koroških Slovencev na tajnih in neposrednih volitvah. Izid prvega volilnega kroga je presejal vsa pričakovanja: volitev se je udeležilo skoraj 4.500 koroških Slovencev. Volili so predsednika in kandidate za 60-članski zbor narodnih predstavnikov. Za predsednika je kandidiralo pet kandidatov, od katerih nihče ni dobil absolutne večine. Zato bo med prvima dvema — selskim podžupanom Nantijem Olipom in dosejanjem podpredsednikom NSKS dr. Pavletom Apovnikom — padla odločitev v drugem volilnem krogu (od 18. do 28. junija).

Dr. Matevž Grilc, ki po 19 letih ni več kandidiral za predsednika NSKS, je označil udeležbo v prvem krogu volitev kot »gibanje, ki jasno izraža voljo ljudstva, da želi skupno demokratično zastopstvo«. Dosedanji predsednik NSKS je pozval Zvezo slovenskih organizacij, da se pridruži temu gibanju. Kakor je znano, ZSO odklanja skupno zastopstvo, izvoljeno na tajnih in neposrednih volitvah. Predsednik ZSO dr. Sturm je tudi po volitvah mnenja, da predstavlja »levoliberalna opcija« slej ko prej večji del manjšine.

Koroški deželni glavar dr. Zernatto je slovenski narodni skupnosti k volitvam iskreno čestital, državni sekretar dr. Peter Vencelj pa je dejal: »Upam, da bodo izid volitev razumeli tudi tisti, ki znajo demokratično razmišljati.«

Zaključni izlet zboru »F. B. Sedej«

Za zaključek pevske sezone se je števerjanski pevski zbor odpravil na izlet v Medvode, s čimer je vrnil obisk, ki ga je lani opravila v Števerjanu skupina iz župnije Preska v občini Medvode. Zbor je pod vodstvom Bogdana Kralja in ob sodelovanju domačega organizista najprej sodeloval pri maši, ki jo je daroval števerjanski župnik Anton Lazar. Pri sveti daritvi so pevci peli predvsem Marijine pesmi. Po maši pa je bil kratek koncert, ki je obsegal Gradual, Znamenje, Venci beli, Lipa, I want to go to heaven in Že pada mrak v dolino.

Srečanje z domačini je bilo zelo prisrčno. Domači župnik Zdravko Pahor je v svojem govoru poudaril pomen srečanja dveh skupnosti, ki se želita globlje spoznati in v prihodnosti še tesneje sodelovati. Števerjanski zbor je imel čast, da so njegovo petje poslušali državni sekretar za Slovence po svetu dr. Peter Vencelj, podpredsednik državnega zbora Miran Mozetič, podjetnik dr. Jože Duhovnik in Janez Šušteršič, ki smo mu hvaležni za njegova prizadevanja pri organizaciji srečanja.

H.K.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« -
Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954,
štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar,
Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni
in odgovorni urednik), Miro Oppelt,
Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij
Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst,
tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega
tiska v Italiji

»Kar ukažite, da sme oboleti vsak stoti ali petdeseti mož! Jaz se držim službene prisege, drugo je vaša zadeva!«

Napetost je rasla. V pisarni poveljstva je bil podčastnik s hudo srčno napako, ki je hotel od mene samo zdravil, ker mu je služba ugajala. Nisem ga hotel prevzeti v zdravljenje, svetoval sem mu ali v bolnico ali k nadpregledni komisiji. Odločil se je za nadpregled. Čez nekaj dni se je podčastnik vrnil, z njim je prišla tudi zame lepa pohvala. Poveljnik mi je prebral odlok višjega poveljstva, da je podčastnik popolnoma sposoben za pisarniško službo in da podrejeni zdravnik nima pravice, pošiljati na nadpregled službeno voljnih obvezancev. Kršitev tega navodila se bo kaznovala strogo po službenih predpisih.

Nesreča je hotela ali kaj, da je podčastnik še tisti teden nagloma umrl, zjutraj, ko se je hotel obleči. Zahteval sem od poveljnika, naj dogodek sporoči oblastvu, ki je zavrnilo moj predlog. Poveljnik mi je milo prigovarjal, naj odneham od svoje nesmiselne zahteve, jaz pa sem vztrajal in zagrozil, da se pritožim pri višjem poveljstvu, ker me ovirajo, da ne morem vršiti zdravniške službe v smislu službene prisege. Naposled sva se pogodila, da je poveljnik odposlal pokorno sporočilo: Podčastnik I.I., ki ga je zdravnik našega oddelka odposlal na nadpregled zavoljo srčne napake in ki ga je nadpregledna komisija vrnila oddelku kot sposobnega za pisarniško službovanje, je danes zjutraj, ko je vstajal, nenadoma izdihnil, zadet po mnenju zdravnika našega oddelka od srčne kapi.

(Dalje)